

Reflectie-instrument

ONVEILIGHEID OPHEFFEN

Het herkennen van en handelen in onveilige situaties waarin kinderen en jongeren opgroeien is niet makkelijk en het vergt aandacht om dit goed te kunnen doen. Dit reflectie-instrument is bedoeld als hulpmiddel hiervoor. Het doel van het reflectie-instrument is te helpen reflecteren op de competenties (kennis, vaardigheden, houding) die je gebruikt om onveilige situaties te beëindigen.

Vijf competenties blijken belangrijk om onveiligheid op te heffen:

1. Inzichtelijk maken van de veiligheidssituatie
2. Herkennen en beoordelen van signalen van onveiligheid
3. Bespreken van onveiligheid
4. Handelen en verantwoorden
5. Samenwerken en doorverwijzen

Voor elk van deze vijf kerncompetenties zijn enkele vragen opgenomen waarbij je voor jezelf kunt aangeven in welke mate je hetgeen in de vraag genoemd wordt doet.

- Een score tussen de 1-3 betekent 'er is meer aandacht nodig',
- Een score tussen de 4-6 betekent 'voldoende'
- Een score tussen de 7-9 betekent 'goed bezig'

De scores zijn bedoeld om te reflecteren op de mate waarin je deze competenties in de praktijk toepast en om hierover in gesprek te gaan met elkaar. Het instrument is niet bedoeld als beoordelingsinstrument. De scores kunnen worden ingevuld op basis van zelfreflectie, observaties, audio-of videofeedback. Er kan gescoord worden door terug te kijken naar de dagelijkse routine op de werkvloer of door terug te kijken naar een specifiek gesprek met een gezin of een andere specifieke situatie. Na het scoren kunnen de uitkomsten besproken worden met collega's, een coach of supervisor (senior gezinsmanager) en/of met het gezin. Het allerbelangrijkste is dat dit reflectie-instrument wordt gezien als een tool voor reflectie en leren, zowel individueel als samen met collega's of met gezinnen. Het is bedoeld als een instrument voor on-the-job training.

Denk bij het invullen aan gezinnen waar je de laatste drie maanden mee hebt gewerkt.

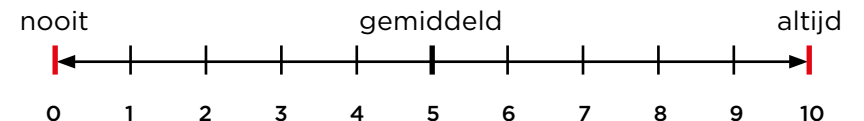
Dit instrument is ontwikkeld in het kader van het project 'onveiligheid opheffen' dat van in de periode 2017-2019 met subsidie van ZonMW is uitgevoerd door het lectoraat Kwaliteit en Effectiviteit in de zorg voor jeugd om de verschillende onderdelen van het trainingspakket 'onveiligheid opheffen' van de jeugdbeschermingsakademie van Jeugdbescherming Amsterdam te evalueren.

De competenties zijn gebaseerd op de Richtlijn Kindermishandeling voor Jeugdhulp en Jeugdbescherming (Vink, De Wolff, Broere & Kamphuis, 2017), de Meldcode Kindermishandeling 2019, literatuur over risicotaxatie (Van der Put et al. 2018) en gespreksvoering (Forrester, Kershaw, Moss, & Hughes, 2008).

Naam: _____

Datum: _____

Geef op de volgende pagina's jouw waarde aan achter elke vraag, 0 voor 'nooit', 5 voor 'gemiddeld' en 10 voor 'altijd'

Gebruik van een risico-taxatie instrument

1. Ik gebruik een taxatie-instrument om de veiligheid van de jeugdige in kaart te brengen bij:

• Het ontmoeten van een nieuw gezin 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

• Het opstellen van een plan van aanpak 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

• Het nemen van beslissingen over het gezin 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

• Veranderingen in de situatie van het gezin 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

• Evaluatiemomenten 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

• Borging of afsluiting contact met het gezin 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Herkennen en beoordelen van signalen van onveiligheid

2. Ik ben in staat om de volgende signalen van onveiligheid te herkennen

• Fysieke kindermishandeling 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

• Psychische kindermishandeling 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

• Fysieke verwaarlozing 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

• Psychische verwaarlozing 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

• Seksueel misbruik 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

• Huiselijk geweld 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

3. Bij gezinnen waar zorgen over veiligheid bestaan onderneem ik een of meerdere van de onderstaande acties

• Mijn vermoedens met het hele gezin bespreken 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

• Mijn vermoedens apart bespreken met de jeugdige 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

• Intern overleggen met collega, team of deskundige 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

• Extern overleggen met Veilig Thuis of deskundige 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

• Melding doen bij Veilig Thuis 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

• Melding doen bij de politie 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

• Anders nl: _____ 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Bespreken van onveiligheid

4. Ik beheers de volgende vaardigheden en pas die toe in mijn werk

-
- De band met een gezin niet laten meespelen bij het beoordelen van de veiligheid 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
-
- Informatie van verschillende partijen en gezinsleden onbevooroordeeld meewegen bij het beoordelen van onveiligheid 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
-
- Culturele en/of levensbeschouwelijke opvattingen die bijdragen aan een onveilige situatie herkennen 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
-
- Alle gezinsleden duidelijk uitleggen wat mijn positie is en wat zij van mij kunnen verwachten 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
-
- Na het invullen van een veiligheids- en/of risicotaxatie de gezinsleden eerlijk vertellen hoe ik hun situatie beoordeel 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
-

5. Ik beheers de volgende vaardigheden en pas die toe bij het bespreken van onveiligheid

• Gezinsleden alles laten vertellen wat voor de situatie van belang is, ook als zij dit moeilijk vinden 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

• In gezinnen waar eerder sprake was van (acute) onveiligheid - bijvoorbeeld door kindermishandeling - de pleger bij het proces betrekken als hij of zij deel uitmaakt van het systeem 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

• Tijdens gesprekken met ouders en/of jeugdige jargon vermijden en mijn taalgebruik aanpassen aan hun niveau 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

• Als de indruk bestaat dat culturele en/of evensbeschouwelijke opvattingen bijdragen aan een onveilige situatie dit bespreken met het gezin 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Handelen en verantwoorden

6. Bij onveilige gezinssituaties neem ik soms andere beslissingen dan ik eigenlijk zou willen

• Uit angst voor agressie van gezinsleden 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

• Uit angst voor mogelijke juridische gevolgen voor mezelf 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

• Uit angst voor contactverlies met het gezin 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

• Omdat ik bang ben voor de hoeveelheid tijd die het me gaat kosten 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

7. In hoeverre gelden de volgende stellingen voor mij?

-
- In elk gesprek dat ik voer met een gezin bespreek ik de veiligheidssituatie 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
-
- Ook als er geen signalen van onveiligheid zijn ben ik altijd alert op de veiligheidssituatie voor het kind 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
-
- Als ik een risico op (toekomstige) onveiligheid signaleer weet ik hoe ik de volgende stap kan bepalen 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
-
- Bij situaties van structurele onveiligheid weet ik welke handelings-mogelijkheden ik heb om de situatie te verbeteren 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
-
- Als ik signalen van onveiligheid herken bespreek ik dat altijd met het gezin 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
-
- Ik kan met weerstand en/of woede bij gezinsleden omgaan als zorgen omtrent onveiligheid worden besproken 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
-

• Als ik twijfel over een situatie van (toekomstige) onveiligheid weet ik wie ik binnen mijn organisatie om advies kan vragen 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

• Bij een onveilige situatie weet ik welke organisatie(s) ik bij een gezin moet betrekken 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

• Ik weet welke interventies of hulp ik kan inzetten bij verschillende onveilige gezinssituaties 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

8. Ik beheers de volgende vaardigheden en pas die toe bij het maken van afspraken over veiligheid

• Samen met het gezin afspraken maken over minimale eisen om de veiligheid van de jeugdige te waarborgen 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

• Duidelijk onderbouwen waarom ik bepaalde beslissingen neem omtrent veiligheid 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

• Een juiste inschatting maken op welk moment een gezin overgedragen of opgeschaald moet worden 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

• Er direct consequenties aan verbinden als afspraken met het gezin niet worden nagekomen 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Colofon

Auteurs

Renske van der Gaag
Atze van den Bos

Vormgeving

reclamestudio Sjeep

© Hogeschool van Amsterdam
Amsterdam, Oktober 2019